

ANTEVE RUDARJEV Z ANTRACITNEGA POLJA.

Rudarji so predložili premogovni komisiji načrt za nacionaliziranje rogov.

TRI STRANKE VODIJO UPRAVO.

Washington, D. C. — Organizacija rudarjev s polja trdega premoga v Pennsylvaniji je predložila svezni premogovni komisiji načrt za nacionaliziranje antracitnih premogovnikov. Načrt zahteva, da operiranje rogov preide v roke upravi, v kateri morajo imeti rudarji, rudniški pravilniki in ljudstvo enako zastopstvo.

Načrt rudarjev se glasi, da svezna administracija, pooblašena od kongresa, izda bonde za 400 milijonov dolarjev za nakup premogovnikov. Bondi se naj obrestujejo po šest od sto in imajo dozoreti v petdesetih letih. V tem času se bodo premogovniki sami izplačali, da dovolj je, če vlada prodaja premog po 28 centov tona. Lastniki premogovnikov računajo \$1.40 za tona in kljub temu pravijo, da "ne morejo izhajati". Vlada s pomočjo uprave lahko pokaže, da se premogovniki izplačajo z nizko ceno in z dobro metodo za rudarje. Rudarji pravijo, da premogovniki antracitnega polja ne smejo dati ljudstvo več kot 400 milijonov, če je namreč njih kupna cena.

Gary lovi farmerje za joklarne.

Joklarski trust vabi farmerje k sodelovanju z marljivimi obiljubami.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Joklarski trust se je na svojem lovu za cenovnimi delavci prgel na farme.

Medtem ko sladkorni baroni delajo veliko konkurenco v neposrednem uvažanju Mehikancev v Ameriko, je Garyjev trust poslal agente po farmah, ki vabijo farmerje k sodelovanju v pomagajoč sploh v joklarske tovarne s takimi obiljubami, kakor da farmerje čakajo nebesa v mestih.

Farmerji v Virginiji se pritožujejo, da jim manjka na tisoče dolarjev, ker so agenti joklarskega trusta malone pobrali vse zmožne moči in jih odpeljali v mesta. V nekem kraju so farmerji napadli agente in ga isgnali.

Morlica Sellinsove oproščena.

Deputija, ki sta pred štirimi leti ubila organizatorice, nista kriva!

Pittsburgh, Pa. — (Fed. Press.) — Šerifski deputija Edward Manson in D. J. Riley, katere sta še zadnji teden zagovarjala radi umora Fannie Sellinsove, organizatorice jeklarskih delavcev, za časa stavke leta 1919, sta bila v soboto oproščena pred tujakim sodiščem. Porota je izjavila, da je bila Fannie Sellins ubita v teku bitke med stavkarji in deputiji in da ni mogoče dognati, kdo je oddal strel, ki je umrtil organizatorico delavcev. V isti bitki je bil ubit tudi rudar Joseph Strzelecki.

Priče, ki so nastopile proti obtožencema, so izjavile, da ni bilo splošne bitke in da je bila Sellins umorjena na skrajno brutalni način. Deputija sta bila identificirana kot morilca. Kljub temu ju je porota oprostila!

ENAJST ŽIVLJENJ IZGUBLJEN V ZAPADNIH POVOJH.

Kansas City, Mo. — Enajst življenj je bilo izgubljenih, več oseb pa pogrebajo, na tisoče je bilo poginanih iz hiš na cesti, in ško do cenijo na pet milijonov dolarjev. Vse to je posledica hudih povodnj, ki so obkale v preteklem tednu mnogo krajev po državi Kansas, kakor je razvidno iz poročil, ki so dospela semkaj.

Država ne sme na-rekovati mezde.

Zvezno vrhovno sodišče je priložilo industrijskemu sodišču v Kansasu smrtni udarec, ko je razsodilo, da država po svezni ustavi nima pravice, diktirati delodajalcem, kako naj plačujejo delavce.

Washington, D. C. — Zvezno vrhovno sodišče je 11. t. m. priložilo krepak udarec znanemu industrijskemu sodišču v Kansasu, ko je razsodilo, da omenjeno sodišče nima pravice diktirati delodajalcem, kakšne mezde naj plačujejo delavcem.

Načelnik vrhovnega sodišča Taft, ki je objavil odlok, pravi, da je kaneški zakon, ki je ustvaril industrijsko sodišče, v konfliktu s 14. popravkom ustave, ki daje svobodo kontraktu.

Juristi, ki komentirajo ta odlok, pravijo brez ovinkov, da je zakon industrijskega sodišča v Kansasu zdaj brez veljave, ker mu je najvišje sodišče v državi poplulo zobe.

Odlok se tiče tožbe, katero je vložila proti industrijskemu sodišču Charles Wolff Packing kompanija v Kansas Cityju. Delavci te družbe so se obrnili leta 1921 na industrijsko sodišče v močnem sporu. Zahtevali so povišanje mezde, česar ni hotela družba dati. Industrijsko sodišče je ugodilo delavcem in sklenilo, da mora družba povišati mezd. Družba se je obrnila na najvišje sodišče, ki je zdaj razsodilo njej v prid.

Vprašanje zdaj je, ako nima sodišče pravice posredovati v prid delavcem, dali ima pravico posredovati v prid delodajalcem in preprečiti stavke?

RAZREDNA ZAVEDNOST V AVSTRALIJI.

Sydney, N. S. W. — (Fed. Press.) — Delavska stranka Avstralije je ogrožena protestirala, ko se je izvedelo, da sta ministrska predsednika dveh avstralskih držav posetila diktatorja Mussolinija na potu v Anglijo.

GOV. SMITH KONFERIRAL Z BRENNANOM GLEDE PIJAČE.

Newyorški guverner se je izredno proti salonom ter zagovarjal nadzorni sistem.

GOVERNER SMITH MOKRAŠKI NOJEVI, KI NAJ POVEJŠE VSE ŽEJNE IN SANABE.

Chicago, Ill. — Guverner Smith iz New Yorka, ki je došel začetkom tega tedna v Chicago in ki je postal s svojim podpisom preklicane postava v newyorški državi, takorekoč najznamenitejša osebnost v državi, se kar ni mogel otresti tistih, ki ga hočejo postaviti za predsedniškega kandidata na prihodnjih predsedniških volitvah.

Doim je guverner venomer zatrdel, da ni došel še kandidat za najvišje uradniško mesto v državi, so njegovi prijatelji in obodvalci protivladstevskega viditelja vztrajali pri tem, da hočejo njega postaviti za predsedniškega kandidata ter tako oliviti upanje na vino in pivo po celi državi.

Besedni spor med guvernerjem Smithom in Bryanom, ki bdeče čuva svojo prohibicijo, utesne povzročiti, da bosta tadva arediteljske politične vihe na prihodnji demokratični narodni konvenciji, ko pojde za strankino platformo. Guverner Smith, ki bo kljub svojemu ponovnemu zanikanju predsedniških aspiracij kandidat pred narodno konvencijo prihodnje leto, se ni maral izpustiti v podrobnosti o tem, kako daleč zahteva omiljenje Volsteadove postav.

Kolikor so mogli dognati tisti, s katerimi se je guverner razgovarjal o prohibicijem vprašanju, ni guverner za povratek starega salonskega sistema, nego za knadski sistem, po katerem bi mogli ljudje dobivati s vladnim dovoljenjem pijačo v navadnih stakljicah. (Dolge na 2. strani.)

SLOVENSKE DELAVCI V OHIOGAGU.

Prihodnje nedelje je obilježni socialistični piknik v Riverview Parku.

Letni piknik šikške socialistične organizacije se vrši v nedeljo 17. junija v Riverview Parku. Na programu je godba, petje in druge zabave. Glavni govornik je August Claessens, socialistični poslanec v newyorški legislaturi. Nastopijo tudi drugi govorniki. — Vstopnina v park 30 centov.

KOMUNISTI UBILI SOCIALISTA.

Billano, Španija, 12. jun. — Ernesto Garcia, tukajšnji volilni socialist, je bil v nedeljo ubit v volilnem konfliktu s komunisti.

K VRAGU!...

Cincinnati, O. — (Federated Press.) — "K vragu, naj gre k vragu, naj grede k vragu! Ako ne verujete v vraga, idite k vragu!" je molil moš na tukajšnjem shodu "Društva krščanskih mladeničev" (Y. M. C. A.). Poslušalci so navdušeno plakali. "Governor Smith naj gre k vragu, boljševiki in radikalci, vsi k vragu!" — Novo besno plaskanje množice. Ko je vzorna pridiga končana, je moš sedel v prazen železniški voz, katerega mu je posodil predsednik Chicapeke & Ohio železnice in se odpeljal v Zapadno Virginijo omjanjavat rudarjem svoje kršćanstvo. — Moš je bil rev. Billy Sunday.

FORD UTEGNE KLJUBOVATI VSEM POLITIČNIM STRANKAM.

Avtomobilski magnat se je izredno, da bodo na prihodnjih predsedniških volitvah širje volilni listki.

PRIDODNEJCA PREDSEDNIKA NI MOGLO POTEMTAKEN INVOLITI POSLANŠKA EDONTOA.

Hartford, Conn. — Kakor se spodobi v današnjih dneh, ko je omagati odprnost v vsaki stvari od civilizacije pa tja doli do primitivizacije, namerava Henry Ford organizirati revolto proti politiki, politikarjem in političnim strankam, v čemer ni izvesti niti takovsana tretja stranka, kateri polakrsko šefnik Hearst postavlja detrotškega multimilijonarja za čelo.

Kakor se glasi zgodba iz Detroita, je bil Ford vprašan zadnji teden, ali se zares namerava potegovati za predsednika Združenih držav kot kandidat tretje stranke, ali ne.

"Naka, na mitlom se," je neki odgovoril Ford. "V volitvah 1. 1924. bode štirje volilni listki, in sicer republikanski, demokratiški, oni tretje stranke in neodvisni listek Henryja Forda. Najbrž ne bo dobil noben kandidat večine glasov, in tako utegne biti involtoren prihodnjega predsednika položena poslanski zbornici v roke."

Če so bile te besede zares tako izgovorjene, potem je najboga-tejši človek na svetu sklenil narediti obračun s vsami sedanjimi in novimi političnimi strankami, in če se uresniči Fordovo prerokovanje, potem ima ta država najzanimivejšje predsedniške volitve, kar jih je še doživela za časa svojega obstanka, pred sabo.

Če bo hotel Ford biti neodvisen kandidat za predsednika, bo moral imeti volilni listek v vsaki državi, v kateri si želi podpore od (Dolge na 2. strani.)

Novi pobojniki v W. Virginiji.

Šerif Don Chafin je najel 28 strelcov iz Baltimora.

Logan, W. Va. — Šerif Don Chafin je prejšnji teden najel 25 Baldwin-Feltsovih pobojnikov, ki so prišli iz Baltimora. Pobojniki so oboroženi z revolverji največjega kalibra.

Don Chafin je izvedel, da je rudarska organizacija v Charlestonu sklenila poslati nove organizatorje v Logan county. Iz tega razloga je pošlal svojo privatno armado pobojnikov.

RUTHERBERG VLOŽIL PRIKIV.

St. Joseph, Mich. — Sodnik White je dovolil C. E. Rutherfordu, tajniku "Workers Party", ki je bil tu spoman krivim kriminalnega sindikalizma, da je vložil prijav na vrhovno sodišče v Michiganu. Rutherford ostane na prostem pod prejšnjim poročilom.

Stambulski docela poražen.

Po novejših poročilih so bolgarski kmetje odnehali od boja in oddajajo orožje. Jugoslovanski poslanik Spalakovič v Parizu je rekel, da je položaj zelo resen in mir visi na lasu.

Dunaj, 12. jun. — Usoda Stambulskega, predsednika kmetake vlade v Bolgariji, ki je bila strmo-glavljena zadnjo soboto, še zdaj ni znana. Nepotrjene vesti iz Bolgrada se glase, da je pobegnil čez mejo v Jugoslavijo; druga brso-javka sporoča, da je še vedno oblegan s svojimi četami vred v Slavovici in obleganje vodi general Lazarov, poveljnik revolucionarnih čet tretje poročilo, ki prihaja iz Prage, pravi, da so njegovi lastni vojaki ujeli Stambulskega in ga izročili fašistom.

Pariz, 12. jun. — Jugoslovanski poslanik Spalakovič je rekel, da je bolgarska vlada storila vse potrebne korake v zaščito meje za slučaj, da se spozabijo bolgarski militaristi. Mala entente se je že dogovorila za skupno akcijo, ako Cankov, vodja bolgarskih pučistov, podpre macedonsko gibanje za avtonomijo; Macedonija je zdaj v rokah Srbov in Grkov.

"Položaj je jako resen in mir visi na lasu," je rekel Spalakovič. Francoski listi napadajo Poincarejevo vlado, ker ni dala ve zaslonbe Stambulskemu in mu pomagala dobiti izhodišče do Egejskega morja, kar je Bolgarija vedno zahtevala. Očideljni Franciji ne ugraja preobrat v Sofiji.

Po poročilih, ki jih je prejela francoska vlada iz Sofije, je od-porna moč Stambulskijskih kme- (Dolge na 2. strani.)

NA STOTINE NEMCEV ARETIRANIH.

Angleška vlada upa, da pridobi Poincareja za konferenco, toda Francija ne kaže nobene volje.

Cologne, Nemčija, 12. jun. — Francoski so aretirali šupana v Dortmundu in na stotine drugih Nemcev vsled umora dveh franco-skih podčastnikov, ki sta bila u-streljena na cesti zadnjo soboto ponoči. Pet nemških civilistov je bilo ubitih. Dortmundska občina je razpisala pet milijonov mark nagrade za ujetje morilcev.

V Trieru so bili draginjski lu-gredi, katere so potlačili ognje-gasei z brigantjem vode na izgred-nike.

London, 12. jun. — Angleška vlada je napela vse svoje diplo-matske sile, da pridobi Francijo za reparacijsko konferenco, kate-ro predlaga Nemčija. Brzojavke neprenehoma švigajo semintja med Londonom in Parizom. Angle-ši upajo, da pridobe Poincareja za spravo. Kakor izgleda, je to zadnji poskus angleške vlade, do-seči sporazum s Francijo; ako spodleti tudi ta poskus, tedaj je razpad entente neizogiben.

Pariz, 12. jun. — Francoska vlada je odločnega mnenja, da je vsak odgovor na zadnjo nemško ponudbo nepotreben. Ako pa dru-gi zavezniki hočejo odgovoriti, naj se pošlje Nemčiji skupna nota s pozivom, da mora prenehati s pasivno resistenco.

Berlin, 12. jun. — Nemški socia-listi so kopet na delu za kompro-misni mir s Francijo.

ČIKAŠKI MESTNI SVET ZA PREKLIC DRŽAVNE PROHIBICIONISTE POSTAVE.

Chicago, Ill. — Sodnik odsek mestnega sveta je odobril v pon-deljek resolucijo, v kateri poziv-ljajo mestni očetje legislaturo, naj prekliče državno prohibicijsko postav, in priporočajo illinoiske-mu guvernerju, naj podpisne pre-klice prohibicijskih določb v svoji državi.

MILWAUŠKI MESTNI SVET ZAHTEVA PREKLIC SUHNE POSTAVE.

Milwaukee, Wis. — Mestni svet je soglasno sprejel resolucijo, v kateri je pozvana državna legislatura, naj prekliče državno prohibicijsko postav, ter hvali new-yorškega guvernerja, ker je pod-pisal preklie Mallan-Gageve po-stave. Guvernerju Blainu svetuje, je mestni očetje, naj stori isto, kadar mu pride preklie v podpis.

VRHNE.

Chicago in okolice: V četrtrek jasno in gorko. Vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 66, najnižja 58. Sonce izide ob 5:15, zalze ob 8:25.

SLIKE IZ NASELBIN.

Hendersonville, Pa. — Seja Slov. socialističnega kluba št. 184 v Lawrence, Pa., ki se je vršila dne 19. maja, je sklenila, da se skliče vse v tej okolici živeče sodruge na skupno konferenco sod. klubov četrto nedeljo v juniju, ki prične ob enih popoldne na Lawrence, Pa., v dvorani društva S. N. P. J.

Namen konference, ki jo sklicuje gori omenjeni klub, je, kako reorganizirati vse neaktivne socialistične klube tu v zapadni Pennsylvaniji in kako organizirati nove tam, kjer jih še ni, da je, kako najbolj s uspehom pridobivati nova naročnika na glasilo J. S. Z. "Proletarec" in kako skupno delovati za razširjanje izobraževalne akcije med naša društva.

Program je kratek, ali o njem da govoriti veliko, in sicer so vključeni v tem programu najvažnejši pogoji za naše gibanje. Sodruzi, zdaj je čas, da delamo, zato pridite vsi, ki se zanimate za gori navedena vprašanja. Posebno vabimo društva, da pošljejo po par zastopnikov, ki želijo, da jim pridemo na pomoč za izvedenje navedenega programa tudi v njih naselbinah. Bivše delegate J. S. Z. tudi vabimo, da se udeležijo konference in dajo kaj poročila o skupni konferenci.

O naših št. poročal sodrug tajnik kluba št. 184 v Lawrence, Pa. Torej vsi na konferenco, da bo bolj uspešna. — John Terčelj, tajnik.

Milwaukee, Wis. — Odtod je malokdaj šitati v "Prosveti". No vem, zakaj tako. Ali zato, ker se malo preveč vrtijo kolese v tovarnah? So li vsi preveč zaposleni? Rojaki so tu, ki imajo kak "biznes" in preveč so zatopljeni vanj, ti torej nimajo časa in tako ne delavci, ki so malo predolgo v tovarni. Nekateri delajo še po deset, drugi pa celo po enajst ur na dan.

Naši rojaki se premalo zanimajo za javnost, da bi se oglašali po tom lista, kar bi bilo dobro. Dobro bi tudi bilo, da bi se malo bolj zanimali za Slovenski dom, ki je za nas tu velikega pomena in bi moral biti vsaj bolj znan. Vdušeni. Vsa mora priznati, da smo Slovenci v Milwaukee rešili potrebi svojega narodnega doma, zato je treba, da vsepovsod med rojake iz tega agitiramo. Ni treba misliti, da je dovolj, če samo par rojakov hodi okoli in agitira — dela se moramo poprijeti vsi in vsi enako s navdušenjem propagirati, da se čimprej izpolni naša želja. Okoli vseh rojakov moramo, da jim tako pokazemo zanimanje za dom in ga vzbudimo tudi med njimi, da bodo tudi oni delovali za čimprej njo izpolnitev naše misli glede lastnega doma, v katerem bi se ehajali. Tak dom bo naše delo in lahko bomo nanj ponosni.

Društvo Slovenski dom bo priredilo dne 22. junija piknik na prejšnji Kušanovi farmi in odbor apelira že zdaj na vsa milvauska društva, da se udeležijo, kolikor mogoče v velikem številu, če le mogoče vsako društvo korporativno. Noben Slovenec ali Slovenka naj ne izostane od tega piknika, ki bo prvi za Slovenski dom. Pokazimo enkrat, da smo res vsi edini v našem stremljenju po svojem domu, katerega hočemo imeti.

Seja za Slovenski dom bo v petek dne 15. junija, ki prične ob osmih zvečer. Na dnevnem redu je več važnih stvari, torej je dobro, da se rojaki udeležijo v velikem številu, da bodo ukrepi toliko boljši. — Lawrence Parko.

Tacoma, Wash. — Z žalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem vest o smrti našega nepozabnega brata Louisa Stambuliča, ki je umrl dne 23. maja, t. i. ob petih zjutraj po petmesečni težki bolezni. Pogreb se je vršil dne 25. maja po katoliškem obredu na pokopališču v So. Tacomi, Wash.

Pokojujnik je bil rojen leta 1884 v selu Žejane, občina Podgrad, okraj Volosko v Istri, kjer zapuščal brata in sestro, tu v Tacomi, Wash., pa dva brata in nevesto. Priročno se zahvaljujemo I. H. P. D. Istre in društva "Jadransko morje", št. 403 SNPJ, za krasna venca. Iskrena hvala družini Vinkota Ludiča za lep darovani venec in najlepša hvala vsem članom I. hrvaškega podpornega društva Istre in društva "Jadransko morje", št. 403 SNPJ. Pokojnik je bil član teh dveh društev in sodeloval se ga polnočitovalno spomnili pri pogrebu. Dalje

se lepo zahvalimo znancem in prijateljem, ki so se udeležili pogreba in obiskali ranjkega ob njegovi težki bolezni in na mrtvaškem odru.

Naj ti bo lahka ameriška zemlja, predragi naš brat. Žalostni ostali: Mihael in George Stambulič, brata, Katarina Stambulič, nevesta.

Canon City, Colo. — Dne 5. junija je umrl brat Frank Koejan, član društva "Luha", št. 239 S. N. P. J. po osemdesetih letih pljuščni. Pokojnik je bil doma iz vasi Staje pri Igu pri Ljubljani. V Ameriki je živel kakih 16 let in tu na prijazni sadjerejni kmetiji zapuščal svojega in peti medorastli otrok. Pokojnik je bil član društva SNPJ in je tudi spadal k društvu Z. S. Z. Da je bil obče priljubljen, se je pokazalo ob njegovem pogrebu, kajti društveni sobratje so se udeležili istega v polnem številu, kot je bilo tudi obile drugega občinstva iz Salide ter drugih bližnjih mest. Udeleženci so prinesli mnogo cvetličnih vencov.

Tu v prijazni gorski ravnini letos zopet lepo kaže sadje, toda kaj to pomaga sadjereju. Lansko leto je sadje večinoma na mestu segnilo, ako ne, pa kasneje v zalogah. Cene namreč prekupej tako uravnava, da se nikakor ne uplaša voziti sadja v roke kupcev. Lansko leto so bile cene tako nizke, da kdor je to delal, je imel izgubo, ne dobiček. Tako je segnilo na tisoče ton okusnega sadja, po mestih pa morajo ljudje plačati visoke cene, če si sadje požeje.

V Canon Cityju je precej ljudi bolnih na influenco. — Poročevalec.

Scotch Coule, Mont. — Naša naselbina je visoko v hribih, vedno v svežem zraku. Tako prikupna je, da kdor nanjo naleti, gotovo ostane med nami vsaj za nekaj let. Prav po hribovsko živimo. Najbližje bratstvo nam služi za park, kamor hodimo peči krompir. Kar čez krovje steze je ubere in nič ne gledamo na tlak. Dušnih pastirjev nimamo, pač pa so nam telesni bolj strogi. A da se na pregrešimo, redimo rajše, da so naši predpostavljeni dobri. Saj so reveži, premožam sam noče na površje, nam ga pa kopati ne puste več kakor enkrat na teden, češ, saj je pretežko delo zanje, ki so tako suhi. V prvi vrsti menda mislijo na sušo v žepih. Da bomo še bolj štedljivi, so nam pod vodne cevi postavili mero, da moramo piti vodo, kolikor je njim drago. Bržkone si mislijo, če bi spili preveč vode, da bi nam zrasli trebuh. Potem bi bili pa podobni tistim žabam, ki se debele na naš roval.

Tak je torej naš obstoj. Pred nedavnim časom smo se priredili kak lov — nad regrat, sedaj pa nam je še tisti upihal kašo in jo ubral v cvet. Zdi se nam, da tudi regrat drži z mogotci, ko raste na zemlji, o kateri mislijo mogotci, da je njih last.

Radi peščarjev se ne morem pohvaliti, kajti vsak pravi, da je samostojen kruh. Društvenih sladkosti, bo po mojem zadosti, ako vsak ve svoje. Je križ, če pa nikdo ne opiše dobre stvari, vsak le v slabo čika. Če nimate dobrega, še slabega ni treba, saj s tem se ne bo nikdo spreobrnul.

Pozdrav vsem delavskim trpinom. — Poročevalec.

Girard, Kans. — Minilo je že nekaj časa, kar se nisem oglašil. Pač ni varok temu prevlečka za poslušnost, ker delamo povprečno le dva do tri dni v tednu in še tedaj dobi človek le po štiri do pet vozikov, da naloži "črni dijamant" za presvetle podjetnike, ki ga nalašč izkoristajo na tako premeten način.

Opisati moram ehod propresivnih premogarjev, ki se je vršil v Franklinu. Zbralo se je precejšnje število kmetijskih naprednih rudarjev in govornik Harrison nam je opisal delo in načela na prednih rudarjev v Pennsylvaniji. Vsi zavedni rudarji so s glasnim odobravanjem sklenili, da se pridružijo progresivnim premogarjem v Penni.

S prostovoljnimi prispevki, ki so jih darovali rudarji, so izvolili in poslali delegata na konvencijo v Pittsburgh, Pa. Za delegata je bil soglasno izvoljen stari bojovnik in tovariš Howata August Dorehy. Zborovalci so obodili Johna L. Lewisa, ki je suspendiral lansko leto 14. distrikt rudarske organizacije v Kansasu in neustrašnega boritelja Aleksandra Howata. Govornik nam je nadalje opisal prebrisano Lewisovo miselnost in njenega beriča Bitterja.

Pač žalostno, da se je tako malo naših rojakov udeležilo shoda. Nekaj vzroka leži, da je bil shod sklican za večer, drugi, bolj žalosten pa je nezavednost nekaterih, ki se boje Lewisa in se niso udeležili iz strahu, da bi jih Lewis ponovno ne suspendiral.

V časopisih je bilo že prejšnji dan naznanjeno, da kdor se udeležil shoda, bo takoj suspendiran. Ta izjava je gotovo prišla od Lewisa in njegove mašine, da prepreči shod. A pobožna želja nazadnjakov se ni izpolnila, zavedni rudarji smo obdržali shod in se pridružili napredni progresivni akciji rudarjev v Penni, ki se trudi, da združi vse zavedne premogarje pod svoje okrilje, da potem skupno pod vodstvom Howata nastopimo v boj za avojo pravice. — Kansski premogan.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Smrtna kosa. V Slov. Bistrici je umrl g. Jožef Omerzu. — V St. Lenartu v Slov. Goricah je umrla gostilničarka Antonija Ahnuš. — Pri Sv. Jakobu v Slov. Goricah je umrl g. Jožef Roškar. — V Ljubljani je umrl g. Josip Brezigar, vpokojeni učitelj iz Dobrodo. Pokojnik je bil odločnega mišljenja ter je bil med vojno valed tega tudi zaprt.

Volkovi. Med Koprivnikom in Planino sta se 26. aprila opoldne naenkrat pojavila na cesti dva volka, ter hotela napasti Francea Zabkarja iz Čremošnjice. Ubrani so jih je s streli samokresa. Čuden pojav spomladi.

V Pročinskah se je zgodila velika nesreča. Ob potoku se je igralo pet otrok. Kopal so breg, ki se jim je udrl ter jih je debela plast zemlje zasula. Šele po par urah so jih domači iskopali zaživele.

Poroka. Na Igu sta se poročila g. Martin Meglič in gđa. Marija Meglič.

Brezkono postajo bodo zgradili pri Domžalah, ker je tam teren zato izredno ugoden. Poslovati prične baje že v jeseni.

V Vuhorju je pri podiranju hrastov Ivan Zlatniš tako nesrečno padel pod drevo, da ga je zmečkalo. Umrl je še isti dan.

Zeleniški delavec Franč Belak je prišel pod kolo tovrnega voza, ki mu je odrezalo nogo. Belak je naslednji dan umrl. Doda je od Celja ter zapuščal ženo in otroke.

V St. Iju v Slov. Goricah je vlak povzli delavca na progi Rudolfa Pahernika. Strojvodja je videl prihajajočo nesrečo, pa ni mogel vlaka več ustaviti.

Rudarji v Zagorju so pred kratkim strajkali valed odklonjenih zahtev po zvišanih mezdah. Vendar so se pobotali, a samo začasnno. Ako rudnik ne ugodí v vsem njihovim zahtevam, bodo napovedali splošno stavko.

V Ameriko silijo ljudje, pa kaj, kdo ne smejo. Amerika namreč dovolí letno samo 6400 izseljencev iz Jugoslavije. Do sedaj pa jih je prosilo že čez 17 tisoč. In ker ljudje ne umejo sami delati prošnji, jim razni ljudje za naravnost velikanske vsote 10 in več tisoč pomagajo sestaviti tako prošnjo za potni list, kar pa je šele zelo dvomljivo, če bo dotičnik dobil potno dovoljenje ali ne. Vlada hoče javno razglasiti način vlaganja takih prošnji, da se ljudstvo obvaruje takih pljavk.

Dobre kupčije. Na Stajerskem ponujajo nekateri vinogradniki vino po 12—16 kron — gostilničarji ga prodajajo ravno takega po 50—60 kron. Čudno, da oblasti trpe to navijanje cen.

Velik požar v Poljahah je uničil skladišče trvdrežne župane in u deloma naloženih vagonov. Požar je bržkone zanetil iskra iz lokomotive.

Pogorela je tovarna za usnje v St. Lenartu v Slov. Goricah. Škoda je ogromna.

Pogreb se g. Gustav Pira, predsednik kmetijske družbe. Odšel je na Gorenjsko in pri Kranju se izgubila vsaka sled za njim. Sumi se, da se je dogodila nesreča.

Napad na vlak. Dne 5. maja je 7 neznanih, maskiranih banditov napadlo tovorni vlak pri postaji Laze. Napad so preprečili na ta način, da je vlak vozil dalje. Roparjev še niso izsledili.

Bik je umoril blazna na graščini Pužine pri Ljubljani Pavla Kaplja. Bilo mu je šele 15 let. Pritisnil ga je ob ograjo, da je bil takoj mrtel.

Pri godnem požaru se je poneseč 84-letni učitar Anton Glavan, po domače "Logarčev oče" in Zagradca na Dolenjskem. Umrl je ves opečen v strašnih bolečinah.

V Prevojah je umrla dne 26. aprila trgovka Terezija Požar v 33. letu starosti.

Tatvina na sodnihi. Na mariborskem sodišču je bilo 10. t. m. ukradeno iz več nekomu sodniku kolo. V cerkvi sv. Magdalene pa so bili pokradeni zvonovi, ki slušajo pri obredih. O tatovih ni nobenega sledu.

Na Korolkem se gode zares čudne stvari. V Sinči vasi so odstranili z nagrobnih spomenikov skromen slovenski napis in sliko, — ker je bil napis slovenski.

V žih polju je umrla Marija Miškovnig gđ. Kulnica v Čečavi. Stara je bila šele 33 let. Zapuščala jo je 3 otroke.

Vogreč. Tuka so bile zadnji čas kar tri poroke. Poročili so se Jurij Nachbar na Dobravi v Dubnikovo Misko v Šmarjeti, Anton Miklavčič z Antonijo Drug in Fevnik z gđ. Sotorjevo v Breški vasi.

MUHE UGONOBILE CELO ARMADO GOSENIC.

Cornwallis, Ore. — Armada gosenic, ki so pred kratkim vpadle v ta del oregonske države, je bila tako ogromna in silna, da so imeli mnogi vlaki veliko zamude radi te golazni. Gosenice je toliko, da pokrijejo vse železniške tračnice skoro palec na debelo. Ta armada je naletela na hudega sovražnika, naravnega sovražnika, ter podlegla njegovi premoči.

Muhe so se lotile gosenic ter znesle svoje jajčke mnogim v glavi. Liličinke so se zabubile, valed česar dotične gosenice kmalu poginejo. Sedaj je še veliko število gosenic v armadi, ali njih moč pomehava čedalje bolj.

Po mestu je po stranskih hodnikih te golazni nad palec nabebelo.

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

ŽENITVENA PONUDBA.

Slovenec, srednje starosti, želi se seznaniti s Slovenko ali Hrvatino srednje starosti v svrhu žitve, tudi vdova z enim ali dvema otrokoma ni izvzeta. Samo, da je dobrega značaja. Vsa pisma in slike najse pošlje na naslov: Frank Grabnar, P. O. Box 15, Van Voorhis, Pa. (Adv.)

NAZNAHLO.

Rojakom in rojakinjam ter društvam v Johnstownu in okolici naznanjam, da smo na zadnji seji sklenili člani Slov. Maxhom, Godbe, Johnston, Pa., da priredimo veliki ples in veselico na dan proglašenja neodvisnosti, dne 4. julija, 1923 v Slov. Domu na Maxhom, Pa., kakor prejšnja leta. Valed tega torej apeliramo na vsa spredna društva, da naj bi ne prirejali veselice na ta dan.

Pri ti priliki vabimo vsa društva, rojake in rojakinje na to veliko veselico, ker na ta dan bomo obhajali desetletnico obstanka godbe. Torej prosim, da to upoštevate. Vabilo in program pride pozneje. Frank Koreltz, pred. Slov. Max. Godbe, 516 Linden Ave., Johnstown, Pa. (Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vodni je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Greccerijam, sladčarjem in v prodajalnih šolemnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

ŠOLA ZA BABICE

Zenske, ki šele postati samostojneje in šele priditi do dobroplačljive službe, sedaj lahko vstopijo v našo šolo za babice. Naša šola je najugodnejša in dobra za skoro vse dobove v glavi. Nove otroke se sprejema. Pišite nam še danes na naslov:

DR. SOUKUP, 3639 West 22nd St., (Cor. Millard), Chicago, Ill.

NEPOTREBNE DLAKE

Na obrazu, pod pazduho in na nogah, ki so v našega človeka, se pojavljajo, so škodljive, saj so hitro odstranjene, zdravijo in vrnijo pravi lepšost našemu obrazu.

"Vermore Depilatory Powder"

Ta zdravilo nam je najbolj priporočljivo za odstranitev odličnih preiskov in odstrani dlake v 15 minutah. Ni strupeno za kožo. Nam očistite in s svetlo steno. Uporabite v blazni, ali vam se ni poslovalo po volji, ako pridete k nam v poslovalni prostor, nato plačate potem kadar vam bo všeč.

VERMORE LABORATORY, INC. 84 Hartford Bldg., Chicago, Ill.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

1. junij 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODESKI:

Predsednik Vincent Calnar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 51, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blaginjski John Vogrich, urednik glasila Jože Zavrtalik, upravitelj glasila Filip Godina.

FOROTNI ODESKI:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zeleniuhar, Box 276, Barbours, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terčelj, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESKI:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHOĐNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 288, Moon, Run, Pa.

John Grobel, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Suler, Box 104, Crest, Kans., za jugozapad. Max Mare, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5483 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zelts, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Semrah, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitevni odbor:

Predsednik: Frank Alet, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Josko Oves, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. Jos. Shuk, 6404 Orion Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kera, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZORI: Korespondenca s gl. oddelki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobse se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blaginjsktvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pošiljke glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zeltsu, predsedniku nadzornega odbora, glavar naslov je zgoraj.

Vsi prisviti na gl. poradni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namizilni, spisi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

POTNIŠKI ODEDEK

BANČNEGA ZAVODA EMILA KISS-A

133 SECOND AVE., NEW YORK CITY

Najboljša prilika za direktno potovanje v domovino v 12 dneh preko Dubrovnika v Tret s parniki!

Junija 30. PRES. WILSON, cena\$102.50

Junija 30. TUSCANIA, cena\$108.00

in vojni davek \$5.00.

Kadar nameravate potovati, mi takoj naznanite in fax vam prekrbim prostor.

Dopremijam rojake iz starega kraja. Pošljamo denar v stari kraj.

POTNIŠKI ODEDEK

BANČNEGA ZAVODA EMILA KISS-A

133 SECOND AVE., NEW YORK CITY

VARČLJIVI NAROD

VLAGA REDOVITO

INVESTIRA RAZUMNO V

KASPAR STATE BANK

NAJVEČJI JUGOSLOVENSKI BAN-

KI V ZJEDINJENIH DRZAVAH.

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulice CHICAGO ILLINOIS

KAPITAL IN PREOSTANEK

\$1,250,000.00

Prodajamo parobrodne listke za vse parobrodne družbe v Jugoslavije in obratno. Izdelujemo listine (affidavits) za priseljenike, ter pošiljamo denar v stare domovine najceneje in najhitreje.

NAJVEČJA IN EDINA SLOVENSKA TRGOVINA IN AGENTURA

za celo Ameriko za najboljše vrste starokrajске kose, Struške motike, i. t. d.

CENE SO:

Struška motika, robno kovanje po \$1.50, valje po\$1.75

Kose najmanjšije i najboljše troje kose takozvane Turške, Italijan in "Moulinette". Velikosti 24, 26, 28, 30 in 32 palcev s možno ravnico in ključem\$2.50

Kose takozvane polirane po\$2.50

Kose po\$1.50

Kosiče na krajnost dolane po \$1.75

močnejše na vrhu kose po \$2.50

Kiravne troje vrste po\$1.50

Brusi izbrani najboljšje vrste parobrodne vrste po \$20, drugi kosi po\$1.50

Gosinski plahnati po \$20, buci po \$20

Brvi valjati za kipek po\$1.50

Brvi valjati (polirane) na plati po\$1.50

Vile plahnate, s palcem dolge po \$20

Plahnate valje kovanje po\$2.50

Vse to blago je že precej dobro poznano med rojaki po vsi Ameriki. Mi prodajamo blago na debelo v trgovine, kdor ni zadovoljen z našim blagom ga lahko pošlje nam nazaj.

Pošljite denar ali poštno nakasnico s naročnino takoj, poštnino plačamo mi.

Naslov napišite samo:

STEPHEN STONICH, CHISHOLM, MINN.

Fridite osebno ali po pošti po naš cenik, krasni vankovrtnih LUBASOVH HARMONIK, kakor tudi veliko drugih lepih stvari in stare domovine.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Reklamirani se ne vrstijo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece. In za inostranstvo \$5.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-58 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year, Chicago \$6.50, and foreign countries \$5.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglasu n. pr. (Junija 26-27) poleg vsakega imena na nadzoru pomeni, da vam je s tem davcom potrdilo naročnina. Poročilo je pravilno, da se vam ne ustavi list.

VAZNO POJASNILO ZA ČLANSTVO S. N. P. J.

Noben član ne more biti kaznovan, ako se z njim ni postopalo tako, kot določajo pravila člen XIX Razsodišče stran 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62 in 63.

V drugem odstavku je jasno povedano, da noben član nima pravice iskati zadoždenja, dokler društvo ne reši njegove zadeve. Kadar je stvar rešena pri društvu in če ena ali druga stranka ni zadovoljna z izrekom društvene porote, tedaj se nezadovoljna stranka lahko obrne po vrsti do najvišje instance. Predvsem pa mora društvo samo paziti, da pri določanju kazni ali izražanju zadoždenja samo ne krši člena XIX Razsodišče, ker najmanjša kršitev v proceduri proti članu ali več članom, napravi vse postopanje nelegalno in se lahko kazni ali zadoždenje ovrže.

Prizadeti stranki ne moreta pisati v glasilu, dokler afera ni končana po instancah, ko je bila enkrat obtožnica vložena. Kdor se čuti na svojih pravicah prikrajšan ali misli, da se mu je zgodila krivica na drug način, se mora obrniti na društveni porotni odbor. Ravno tako mora društvo samo zahtevati porotno obravnavo, ako večina misli, da je kdo napravil škodo društvu. Ako bi ena ali druga stranka razpravljala o zadevi v glasilu, preden je zadeva rešena pred društvenim porotnim odborom, tedaj bi ta stranka vplivala na razsodnike, da se dajo voditi po predsodkih.

Ker se nekateri člani in društva niso zadnje čase ravnali po pravilih, kadar so kaznovali člane, je to nepravilno postopanje napravilo glavnemu odboru sitnosti, jednoti pa stroške. Prizadeti so se obrnili na sodišče in sodišče se je izreklo njim v prilog, ker se društvo ni ravnalo po pravilih.

Pravila ne veljajo le za obtoženega člana, ampak po njih se mora ravnati tudi vsako društvo, ako hoče kaznovati svoje člane. V zadnjih časih je imela jednota veliko sitnosti zaradi takega postopanja. Ogromna večina društev se ravnala po pravilih. Ampak najdejo se izjeme semintje, ki ne vpoštevajo člena XIX Razsodišče kot je zapisan, ampak ga tolmačijo po svoje. To povzroča, da mora jednota sprejemati nazaj člane, ki so bili izključeni, ne glede na to, ako so krivi ali nedolžni, ampak zaradi tega, ker je društvo samo kršilo pravila, ko je člana kaznovalo.

Slovenska narodna podpora jednota ima svoja pravila. Ta pravila so bila predložena kot jih je sprejela konvencija, zavarovalnemu komisarju, ki jih potrdi ali zavrne. Ko so pravila priznana od zavarovalnega državnega komisarja, tedaj to pomeni, da so veljavna za vse in da se mora vsakdo ravnati po njih. Ako kdo krši pravila, ne daje to pravico komu drugemu, da krši kateri drugi del pravil, ker jih je kršil obtoženec.

Apeliramo na vse članstvo, da v svojem interesu vpoštevajo člen XIX, kajti če se ta člen v pravilih ne vpoštevaja, ima S. N. P. J. gmotno škodo od tega.

Glavni odborniki ne morejo v tem oziru nič spremeniti. Vsa moč je v rokah članstva po sedanjih pravilih, ki jih je sprejela združitelna konvencija. Glavni odbor ima le na to gledati, da se spoštujejo pravila. Za to svetuje v težkih slučajih, drugače je pa nepristranski. Svetuje pa za to, da se ne napravijo Slovenski narodni podporni nepotrebni stroški s sodnijskimi obravnavami in da jednota kot celota ne doživi ponižanj. V ta namen je bil glavni odbor tudi izvoljen.

Glavni odbor mora vpoštevati člen XIX Razsodišče tako, kot je zapisan in se čita v pravilih. Ako ga ne vpoštevajo, tedaj ga privliči sodišče, da ga vpoštevajo.

Ako kateremu članu ali pa društvu ni všeč ta člen v sedanjih formi, tedaj eno ali več društev inčlajata spremembe k temu členu, ki so po mnenju društva potrebne, da bodo odgovarjale težnjam in željam članstva.

Inicijativa je tisto sredstvo, s katerim se lahko spremenijo pravila. Kar ni članstvu všeč lahko popravi, slabe točke pa lahko zavrže in jih nadomesti s boljšimi

O Einsteinovi teoriji.

Pis. Ezenko Novak.

(Šedmo nadaljevanje.)

Telo se ne more nikoli hitreje gibati ali premikati. Pa ne samo to. Kadar doseže tisto hitrost, se ne more nikoli več premikati počasneje, zakaj, odpornost izpremembi premikanja je tako velika v tej smeri, kakor je v nasprotni. Relativna hitrost vsakega telesa je določena in stalna.

Ali zdi se pa, da se da prav lahko oporekati temu. Recimo, da se telo premika mimo mene s svetlobno hitrostjo. Če se jamcem naprimer jaz sam premikam v isti smeri, ali mar ne zmanjšam relativne hitrosti? Ali če se premikam v nasprotno smer, ali je morda ne povečam? V obeh slučajih moram odgovoriti, da ne. Kadar se pričnem premikati, se izprememi moj prostor in čas, in moja nova mera relativne hitrosti z mojim novim prostorom in časom je ravno ista kakor stara s starim prostorom in časom. Naj se premikam s kakršnokoli hitrostjo, je rezultat vedno enak, vedno isti. To je v resnici bistvo tistega polakusa, s katerim je bilo dokazano, da se je svetloba ali luč premikala relativno do opazovalca natančno s isto hitrostjo, pa naj je bil v katerikoli smeri, in naj se je premikal z različno hitrostjo.

To je zastranega, ker se ni dalo s polakusom dognati in razkriti nobene izpremembe v imenitni svetlobni hitrosti. To je temeljeno na podlagi fizičnega izkustva in dognanja. Einstein je šel še en korak naprej ter polakus, ali izpeljati iz tega pomena za izraz "istočasnost". On pravi, da imamo lahko tedaj, kadar pravimo, da se dve reči zgodita "ob istem času", nekako splošno idejo o tem, kar mislimo, ali bili bi se skoraj gotovo v hudih škripih, če bi nam bilo treba podati izrecno razlago o tisti frazi. V luči teorije o relativnosti nam podaja takšno razlago. Recimo, da imamo dva dogodka in enega opazovalca sredi prostorske razdalje med njima. Svetlobni signali dosežeta opazovalca od strani tistih dveh dogodkov hkrati ali v istem času. Po Einsteinu bi morala biti pot, po kateri ti signali dosežeta opazovalca, drugačno opazovalcu, ki se premika relativno napram prvemu, bi ne morala ravno biti "istočasnost". Veljati mora le za dogodka, ločene v prostoru od opazovalca, in potem pa se zatrjuje, da va opazovalec, kaj misli, ko pravi, da ga dosežeta svetlobni signali "v istem času".

Ta razprava se poča samo s preluknjanim znanjem in znanstvenimi nauki. Zato ne bom zasledoval sedanje miselnosti, ki je skoraj stopa v kraljestvo metafizike.

Kaj je zakon narave?

V začetku vsake znanstvene prakse je treba vsakemu fiziku in matematiku predpostaviti, da deluje narava po povsem ravni in redni poti. Vsa znanstvenik se prizadeva biti kar najenostavnejši. Vse principe hoče in izkuša tako razvrteti, da vlada v vseh njegovih dokazih kar najnatančnejši red. Da pa to doseže, mora opazovati, kaj dela narava. Na razne načine jo lahko izkova, in iz njenih odgovorov more potem delati razne gotove in zanesljive zaključke glede na njen značaj. Tiste zaključke pove v takih oblikah in izrazih, o katerih meči, da jih bodo razumeli vsi, torej s izrazih snovi, prostora in časa.

Bila je deba v znanstveni zgodovini, ko so mislili, da bi se dalo opisati cel svet možnega izkustva, ne da bi bilo treba iti še dalje preko teh treh temeljnih del. Upali so, da bi bila ena vseobsegajoča postava, ki bi izražala odnosnost stvari do časa in prostora, popolna in zadnja nagrada fizikov, zakon iz katerega naj bi izvirala vsa fizična zgodovina skozi vse neskončnost prostora in časa po svoji nezgledni poti od veka do veka.

Ali tisto upanje je šlo po vodi. Bila so delovanja narave, ki se je nikakor ni dalo potisniti v meje taknega zakona. Kter je bil ne-

izogiben. Svetlobe in elektrike se ni dalo podrediti snovi in gibanju. Obe sta zahtevali svoj lastni stavež. Negleda na duhovna dejstva se je strog materializem zdel nezdržen. Newtonov zakon težnosti je zahteval še nekaj drugega kakor samo snov, prostor in čas, in sicer težnost, ki predpostavlja silo za olehčanje snovnega gibanja. Res je vesoljno območje te silo kazalo, da spada na ta ali oni način k bistvenim kakovostim snovi same.

Duhu, ki stremi za spojitvijo pojmov, princez, razkritje novega elementa v naravi razočaranje in vžičenje obenem. Ali dejstva so neizpodbitna. Napredek v fiziki je zahteval pripoznanje, da obstoji poleg snovi, časa in prostora še več drugih fizičnih stvari. Vendar pa ni bilo treba izprememiti idej z ozirom na to, kar je bil zakon narave. Novele bitnosti bi se mogle očitovati samo s svojim učinkovanjem na snov v prostoru in času. Električna je bila naprimer samanebati samo nekakšna hipoteza, čeprav seveda popolnoma potrebna. Vse, kar smo opazovali, je bila posebna vrsta snovnega gibanja. Zakon narave je bil še vedno to, kar nam je dopovedovalo, kako in kdaj se snov giblje v prostoru in času. Srepa pa je bilo potrebno v svrhu lažjega umevanja uvesti še druge pojme.

Citatelj, ki je prečital vas do sedanje razprave o tem predmetu pod gornjim naslovom, naj bo pripravljen za novo umevanje zakona narave. Relativnost je zadalja surjen udarec vsemu, kar koli je še ostalo od starega materializma. Relativnost ne dopušča skriti narave na snov in gibanje. Pa ne samo to. Relativnost nam pravi tudi, da je opis naravine poti nepopoln in zato sive napet. Prostor, čas in snov, vse to troje je nezadostna abeceda za vesoljni jezik. Morda niso prostor, čas in snov v stanju tvoriti vseh besed, ki jih potrebujemo, zakaj so še jeziki, katerih glasovom in slogom gotovo ne prijaajo, in ti jeziki kakortudi naši sodijo naravi. Nazaj moramo, nazaj k primitivnim glasovom za izražitev naravnih zakonov. Lahko jih potegnemo po svoje izgovarjamo za svojo posebno rabo, ali zakoni sami morajo biti vesoljni ali univerzalni.

(Dalje prihodnje uredo.)

Sinclair in London med Rusi.

Upton Sinclair in Jack London, socialistična pisatelja, sta danes najbolj priljubljena ameriška avtorja v Rusiji. Glasovit deli Sinclaira Lawia "Main St." in "Babbitt" sta tudi prevedeni v rusko in bili sta razprodani že predno sta izšli, Louis Fischer piše o tem v "The Evening Post" sledeče:

"V zadnjih dvanajstih mesecih je javno založništvo (samo sovjetska vlada sme zalagati in tiskati knjige v Rusiji) natisnilo 27 del Jacka Londona v ruskem prevodu seveda. Vsako delo je izšlo v 10.000 izvodih, toda zahteva po teh knjigah je bila tako velika, da so bili vsi izvidi prodani v nekaj mesecih in zdaj je v tisku drugo izdajanje Londonovih del. Upton Sinclairjev "Jimmie Higgins" je v treh mesecih dosegel dva izdajanja po 10.000 izstikov, njegovega "Jungla" se je razprodalo 25.000 izvodov in ravno tako uspešno gre njegovo delo "100 odstotkov".

Vsako ameriško literarno delo, ki izide v ruskem prevodu, ima takoj odjemalce. Ravno kar sta bili prevedeni deli Sinclaira Lawia "Main Street" in "Babbitt", sojzetski listi so le naznačili, da knjigi izideta v kratkem času in takoj je prišlo naročil za 20.000 izvodov.

Pred kratkim je Rusija odkrila ameriškega pisatelja O. Henryja. Izšel je zvezek njegovih povesti v 10.000 izvodih in Moskva sama je pokupila vse te izvede; zdaj je v tisku drugo izdajanje za province. Drugi prevodi iz ameriške literature so: "Komunizem in krščanstvo" skofa Browna, "Moji vtiski iz Rusije", spisal Anna Louise Strong (Anise) in Hellerjeva "Rekonstrukcija Rusije".

Izmed angličkih avtorjev je H.

G. Wells najbolj priljubljen. Njegova "Vojna v zraku" je bila pravkar razprodana v 15.000 izvodih. Enako slavo uživata Roman Rolland in Anatole France izmed francoskih avtorjev. Največ pa boljše priljubljenost iz nemškega, toda po večini zmanjšane in šolske knjige.

Pisateljevanje je danes eden najboljših poklicev v Rusiji. Vsi avtorji, katerih dela so sprejeta, so plačani v plat. Mnogi Rusi obojega spola dide le od peresa; med temi so tudi razni komunistični uradniki, katerim nosi služba zelo revno plačo. Tročij še vedno piše knjige, da je čez glavno zakopan v službeno delo, ali on redkokdaj vzame nagrado. Lenin, ki je napisal cel kup knjig in brošur, noče vzeti honorarja. Čiterin in Lunčarskijski tudi piše; zadnji je pesnik. Tročijeva in Leninova knjige imajo ogromno cirkulacijo.

Puritanški zakoni.

Ameriško ljudstvo v splošnem se ne ve, v kakšne sponke bi ga radi uklenili fanatiki, ki agitirajo za taksovalne "vilenjeve zakone", oziroma za "pravo praznovanje nedelje".

Kongresnik Cassius Dowell iz Iowe je pred kratkim objavil stare zakone iz puritanskih časov v 17. stoletju, ko so v Massachusettsu sežigali čaravnice in ko je bila nedelja tako "svet dan", da pravoverni kristjan ni smel poljubiti niti svoje žene v nedeljo.

Tu sledi nekaj izvlečkov iz zakonika starih Puritancev v Novi Angliji:

Mož, ki udari svojo ženo, mora plačati deset funtov. Žena, ki udari svojega moža, je kaznovana, kakor odloči sodišče.

Ob nedeljah ne sme nihče potovati, osedlati konja, kuhati ali peči, posteljati posteljo, briti se ali strižiti lase, niti umivati se; mož ne sme poljubiti svoje žene in žena ne sme poljubiti svojega moža.

Vsaka oseba mora obiskati cerkev ob nedeljah, javnih postih in zahvalnih ter moliti Boga in se postiti po predpisu. Kdor ne stori tega, mora plačati za vsak pregrešek pet šilingov.

Kdor akaže ali hodi po vrtu ali cesti ob nedeljah, razen na potu v cerkev, plača 10 šilingov.

Kdor ni član naše cerkve, nima pravice voliti sodnika ali katorkoli drugega javnega uradnika.

Mož in žena, ki sta poročena, morata živeti skupaj, drugače morata v zapor.

PRIMITIVNI KOMUNIZEM.

Na otoku Tongi v Južnem Pacifiku še danes obstoji primitivni komunizem. Otok, katerega še niso ugrabili imperialisti, nima kapitalizma, ne privatne lastnine, niti državnih dolgov. Domašini žive v rodovinskih skupinah in vse imetje je njihova skupna last.

Kadar Tongince dopolni 15. leto, mu rodbina odkaže osem akrov sveta za obdelovanje. Zemlja pa ni njegova dedščina ali privatna lastnina, pač pa je po starim pravu domačinov poklican, da obdeluje svoj kos za skupno dobro. Ljudje ne poznajo pomanjkanja in so srečni. Med njimi ni dšingotov (Novinstov), ne tajnih diplomatov, ne policajev in ne vojakov. Vojsna jim je čisto neznan stvar. (Po Fed. Pressu.)

Morski velikan ujet.

Partija floridskih ribičev je zadnje nedelje ujela v morju, nedaleč od Long Keya, morakega velikana, ki je 39 čevljev dolg, 20 širok in tehtal najmanj 40.000 funtov. Žival se je srdito branila in izstrelili so vanjo 50 krogel, predno se je podala. Poročilo ne pove, dali je to riba ali kak še neznan morski monstrum.

IZ TURŠKE KOPELI SKOČIL KAR NAG NA ČUNTO.

Hammond, Ind. — Mike Jackson iz Hammonda je šel pred kratkim v Gery. Tu je opazil napila, ki mu je povedal, da je v tistem poslopju turške kopališče. In močakar se je odločil, da si privoščiti turško kopel. Bila je to prva takšna kopel. Ali v njegove nesreče ga je huda para tako prestrašila, da je mislil, da je v peklu. Tipaje naokoli je zatipal ekno, pobliž pa ter skočil v Adamovi obliki na sijajno razsvetljeno cesto. Ko je pobijal lipo, si je prerezal nekaj šil na roki in v tobihi za odškodnino zahteva \$5.000 od kopališčne lastnika. Kak vti je napravljen, ko se je nag nagnel na razsvetljeni cesti, si lahko mislimo.

Meteoriti.

Igranje z elektriko.

Elektriški inženirji v Massachusettsu proizvajajo umetne blisk in grom, posnemajoč naravne. Električna sila, ki se razvedra v enem blisku, je enaka deset milijonom konjskim silam.

Vse to je še igrača proti temu, kar pride. Utopisti, ki so nekoli pisali o bodoči vojni, v kateri se bodo armade pobijale z umetnimi strelami, treskajočimi iz umetnih narejenih oblakov, niso morda sami verjeli, da bo kdaj to mogoče. Pa bo!

Upajmo, da se bodo delavci vseh narodov spametovali do tega časa in odpravili vojno, oziroma preuredili človeško družbo, tako da bo vojna nepotrebna.

Listi pišejo, da je prerok Volva nadomestil ameriško zastavo s svojo v svetem mestu Zion City, Oklamo in Oklamo, toda nobena vstati se ni, da je bil Volva aretiran in obtožen kriminalnega shikalizma.

Barbarizem.

Zamorci v Južni Afriki so pred kratkim časom sežigali na živem mladenci kot daritev bogu dežja, ker je bila velika suša. Čim je bil mladenci sežigan, je pričelo delevati in zamorci trdno verjamejo, da je pomagala škroška daritev.

Naki predniki, stari Slovenci, in predniki drugih sedanjih "civiliziranih" narodov, niso bili nič boljši pred tritisoč leti. Ob setvi, sni, povodnji, ob vsakem neurju in dogodku, katerega si niso mogli raztolmačiti, so klicali ljudi in jih darovali bogovom; da bi se jih umislili. Še pi tisoč let tega, ko je bila v nekaterih krajih Evrope navada, da so v temeljni kamen zidali živga otroka v veri, da bo polkoppje bolj trdno stalo valed te frite.

Tako so vere vseh dob ubijale ljudi in še danes jih ubijajo. Deneš seveda mi, ki smo "civilizirani", ne koelimo in ne sešigamo več ljudi zato, da bi izvabili dež iz oblakov. Kvetjem se napravimo procesije in molimo za dež, in če slučajno pride, mislimo, da smo ga izmolili. To dokazuje, da stojimo eno ped — samo eno ped — naš južnoafriški zamorci.

Bodoči ljudje, ki bodo res civilizirani, uravnajo vreme in klime po svoji volji in potrebi. Kadar bo treba dežja, ga bodo naredili, in sicer toliko in tam, kolikor in kjer ga bodo potrebovali. Potem pa pojdejo v muzeje, kjer si ogledajo malike iz naše barbarske dobe in se pošmerno nasmejejo na naši naivni, otročji civilizaciji, oziroma nas bodo pomilovali kakor mi pomilujemo afriške divjake.

Fašistovski cesar Mussolini pravi, da ima Italija boško pravico, razširiti se po ozemlju "propetajočih" ljudstev.

Mussolini ima prav! Toda Italija mora začeti pri sebi: propadajoča Italija v prvem nadstropju mora dati prostor rastoči Italiji v pritličju.

Gara, gara, para!

Komentator Brisbane, ki veruje v socializem šest tisoč let, danes pa v kapitalizem, piše, da je 12-urni delavnik potreben radi tega, ker drži delavce dlje časa v tovarnah, da nimate časa misliti na revolucijo in druge take bedastobe.

Tu je njegova filozofija: Delavec, ki dela 12 ur v jeklarski tovarni, je tako utrujen, da nima časa misliti na revolucijo in sploh ne more nič misliti. Njegova edina želja je, da se naje in naspi za drugi dan. Delavec, ki trdo delajo, so slabi misleci in revolucionarji. Najbolj nevarni delavci so čevljarji in krojači, ki delajo sedeč in lahko razmišljajo med delom.

Brisbane se prokleto moti. Mišljenje povprečnega delavca se ne ravna po kakovosti dela, marveč po tem, kako je vzgojen in v koliki meri so ostali njegovi možgani nezastupljeni. Pisec teh vrstic je delal nekaj let v jeklarskih tovarnah in v bakregem rudniku 6000 čevljev pred zemljo dosti trdo, pa je kljub utrujenosti vsak večer čital, razmišljal in pisal.

Še eno leto bodo "dobri časi" — do prihodnjih predsedniških volitev. Ako bi bili delavci Amerike pametni, bi volili tako, da bi "dobri časi" ostali in postali res dobri.

Bog Hvi Poincareja! Vive la France! — Drazelnica je dobro namazana; le drži, drži in vleci seboj vse norce! Čim prej tem bolje.

H. T. B.

1

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosveta.

Willard, Wis. — Naznanjam tu-
kajšnjim članom in članicam dru-
štva št. 198, SNPJ., da je bilo na
zadnji seji dne 13. maja sklenje-
no, da se vrši veselica dne 17.
maja. Kdor se je ne udeleži, zpa-
da enemu dolarju kazni, ki ga pri-
speva v društveno blaginjo. Iz-
vzeti so le bolniki, ki so pod
zdravniškim nadzorstvom. — Ta-
kro se je veselica vršila ob obili
udeležbi. Čisti dobiček gre v ko-
rist društvene blaginje. Je pa
potreba, da se blaginja opomore,
kajti, če je treba kakemu našemu
bratu prikočiti na pomoč, ki jih
vedno prihajajo prošnje, ki jih
vedno po naši moči odobrimo, je
prizadeta le društvena blaginja.

Vse one članice in članice, ki
pošiljajo aasement po pošti, pu-
šajo po prodajalnah ali kjersi-
bodi, da ga tajnik ne dobi ob pra-
vem času, opominjam, da naj pri-
pišejo krivdo sebi, ako ne dobim
aasementa do 25. v mesecu do o-
smih zvečer. Dne 26. v mesecu na-
vadno odpošljem. Nekateri član
ali članica prinese na pošto aas-
ement do 24. v mesecu, pa se s tem
čuti, da je aasement bil plačan do
25. v mesecu. Jaz ne stojim vsaki
dan na pošti in čakam, kdaj bo
kak član ali članica prinesla a-
asement. Ne vlečem adrekatke
plače, da bi zato samo za mizo se-
del in čakal na aasement. Prinesi-
te ob pravem času, kar je v vaš
korist.

Obenem tudi povem, da je dru-
štvo sklenilo na letni seji, da se
za nikogar ne zalaga iz društvene
blaginje.

Neki član mi predbaca, da je
poslal aasement do časa, da bi bil
lahko prišel do pravega časa po
pošti, torej da je pošta kriva, ker
ga ni hitro oddala dalje. Bila je
denarna nakaznica (money order)
napravljena 24. v mesecu. Pa pri-
tem hoče član, da bi jaz nakazni-
co je prejel 25. v mesecu, in to iz
Reb Laka, Pa., do Willarda. Če
bi bila pošta naravnost do tajnika,
morda bi, torej naročite drugi
pot, da pismo odnese aas-
ement naravnost tajniku. Oni član
pravi: Vi, tajnik ne boste prav
nič manj bogati, če založite aas-
ement za par dni, četudi se kaj ta-
kega večkrat pripeti v letu.

Moja dolžnost ni, da bi zalagal
članstvo in svojega šepa in mi je
sploh nemogoče, ker nisem ban-
kir. Poleg tega pa za kaj takega
tudi obvestila za založenje nisem
nikdar prejel. Član si menda do-
mneva, da ima tajnik polno šepo.
Kdor to misli, naj kar prevzame
tajništvo, pa bo takoj bogat.

Bratje in sestre, ozirajte se le
na pravila, pa ne bo nikakega
prekajanja. Z bratskim pozdra-
vom. — Peter Žagar, tajnik.

Bridgeport, Ohio. — Pri našem
društvu želimo več pojasniti iz
Franklina, Kans., od društva
"Rožna dolina", št. 92 S. N. P. J.,
na razposlane prošnje. Prošnja so
glasile, da bi društva darovala pro-
stovoljne pripetke za oprestitve
našega sobrata Johna Žagara, ki se
nahaja v kaznilnici že osem let.
Pravijo, da se je tamkajšnji od-
vetnik izrazil, da garantira, da ga
oprosti.

Naše društvo "Edinost", št. 13
S. N. P. J. je pripravljeno daro-
vati kolikor je v naši moči, pod
pogojem, da društvo "Rožna do-
lina", št. 92 bolj obilno pojasni,
kakšen zločin ali kaznjivo de-
janje in v kakih družbi je sobrat
John Žagar izpustil. Mislim, da se
druga društva enakega mnenja, to
pa iz razloga, ker je bilo to leto
že veliko število prošenj. Če bomo
darovali, ne da bi vedeli zakaj,
bomo imeli vedno kopice prošenj
aličnih vrst.

Da društvo št. 92 ne bi imelo
preveč stroškov, je najpripravnje-
še, da pojasni celo stvar v listu
"Prosveta".

Za društvo "Edinost", št. 13
S. N. P. J. — Martin Koss, tajnik.

Girard, Ohio. — V svojem de-
pisu se je rojak P. Lazar dotak-
nil odbora Slovenskega doma,
češ, da ni "fejet". Zlomka no-
potem pa res ne vem, ali je od-
bor zato izvoljen, da bi deval
svoj v tovarni zaslužen denar v
dom ali kaj. Odbor je vendar sa-
to izvoljen, da opravi svoje de-
lo. Ne zamerim mu, da se s tem
oglasa, le to se čudim, kako mi-
sli, da bi bil odbor lahko boljši.
Jaz ne vem. Dopisnik je nekoč
predlagal 30 odstotno znižanje
najemnine. S tem se pokanjejo, ko-
liko mu je za napredek doma, ko-
bi bil rad, da bi se tisto ubogo na-
jemnino črtali njemu in njegove-

mu partnerju. Dopisnik se goto-
vo še spominja, da so mu bile taj-
niške knjige dane v roke. Dobil
sem knjige vrnjene in odobrene
po nadzornem odboru. Prevzel je
mesto zaupnika in nadzornega od-
bornika, a se tako izraža o odbo-
ru, čeprav so bile knjige odobre-
ne. Vprašal bi ga, kaj je bil, ko
se je vrnila delničarska seja. Za-
kaj pa ni prišel na sejo in poro-
čal, ako je videl kaj nepoštenega.
Kot zaupnika in nadzornega od-
bornika ga veže dolžnost, da se
udeleži sej, ako mu je za napre-
dek. Če je odbor zanič in nadzor-
nik ve za to ter se ne oglasi, je
nadzornik tudi zanič. Delničarji
bodo držali nadzornika, ako bi iz-
vedeli za kako nepravilnost, ka-
tere nadzornik ni izdal. Le roko
na sro, pogleda naj na pretek-
lost, da bo videl, da ni tak kot
se dela. Ne vem, kaj je to. Po-
znam osebo, ki dolžijo odbor, ne
povejo pa, kateri odbor, kar je
glavno. Samo namigavajo, ne da
bi določeno povedali kaj.

Če je dopisnik pripravljen biti
tako dober, da bo plačal domov
dolga s svojim potem naj kar pri-
de, in rad bom odstopil svoj ur-
ad. Saj tudi ta slava ni tako i-
menitna. Poglejte, kolike naših
delničarjev je od zunaj, ki imajo
delnice, pa vedo samo, da Gi-
rard je nekje, ne vedo pa kaj,
kar niso bili še nikar tu. Dopisnik
je tu v Girardu že osemnajst let
in kupil je eno delnico šele dobro
let onazaj, pa še takrat bi jo ne
bil, če bi ne bil nekako primoran
v to. Ako mu je zato, da hoče o-
stati v slovenski javnosti bolj
znan, bi mu svetoval, naj da po-
jasnila narodu, da bomo vedeli
kje smo. — John Tanock, tajnik
Slov. doma.

Gary, Ind. — Članstvo S. N.
P. J. ima v smislu sklepa zadnje
konvencije na razpravi zado-
glede sirotišnice in lastne tiskar-
ne. Potrebni smo tiskarne zato,
ker imamo ogromne stroške s ti-
skovinami, ali bolj smo potrebni
sirotišnice, imenovane zavetišče,
za naše onemogle članice in si-
romake. Tajniki krajevnih društev
pač najbolj znajo, kako potrebno
je to, saj vsaki mesec prejmejo od
siromakov nešteto prošenj. Če bi
imeli zavetišče, naj bi se siromaki
obrnili na njega urad in od tam
naj bi jim bila olajšana beda. Ne
bilo bi jim treba prositi okoli ro-
jakov in bratov za milodare, ki so
pogosto istotako revni.

Kot skoraj najstarejši član S.
N. P. J. imam dosti izkušenj, da
je sirotišnica prva potreba za nas
v tej novi domovini in zanjo bi
moral člani najprvo delovati.
Prešli naj bi zado- glede lastne
tiskarne in najprej upoštevali
nujno potrebo. Stvar je bila pri-
četa še pred dvajsetimi leti in
nabrana je bila zanjo precejnja
vsota. Tudi jaz sem kakaj prispe-
val, zato pa sem upravičen kri-
tizirati. Vodstvo glede fonda za za-
vetišče je bilo tedaj dano v "ne-
odvisne" roke in tako smo še da-
nes brez lastnega zavetišča. Do-
kter je bil denar, smo imeli urad-
nike, ker je pa nabrana vsota po-
šla, ni uradnikov, še manj pa si-
rotišnice. Zatorej speliram na glavni
urad in članstvo S. N. P. J., da
deluje za uredničenje ideje. Zdej
imamo priliko, da se naše želje,
ki jih je večkrat opazil med do-
pisi, izpolnijo. Sedaj, žene in dopi-
sovalke, se vam nudi prilika za
agitacijo med rojaki, da se naša
konvencija ni izpolnila. Potrudite
se sami! Postimo zdaj družin-
ske razmere na stran, čeprav je
sovražnost med "pečlarji" in "div-
čankami". Vsak član bi moral se-
daj agitirati za stvar, ki je bolj
potrebna kot lastna tiskarna.

Večkrat me kak brat vpraša,
kake so tu delavske razmere, torej
tega ne smem pozabiti napisati.
Razmere tu so prav povoljne in
kolosa po tovarnah se vrtilo vsaki
dan. Kake dolgo se bodo, to pa ve
sam bog Jure Gary, ki odloča,
kako dolgo nam bo pustil rasti
fulje. Dela je preveč, ljudi pa ni,
zato jih importira iz vseh kotov.
Vlađijo jih sem, samo da je večje
število glav.

Članstvo naše jednote je toliko
razsodno, da ve, v kakem položaju
se nahaja in da je zanj nujna po-
treba sirotišnice in zavetišča. Tak
zavod bo v korist nam vsem, torej
agitirajmo in delujmo, da ga
bomo imeli čimprej.

Bratsko vas pozdravlja — taj-
nik društva št. 371.

Ali veš, kakaj se tvoji dedek
tako rad potopa z drugimi dedki
in uganja rama "porodnosti"?
Odgovor na to in mnoge uganje
v obznanju otrok najdeš v knji-
gi "Zakoni biogenetike", katere
dobiš pri Kajlovi matiči SNPJ.

Naše družinske razmere.

San Francisco, Cal. — "Naše
družinske razmere" v "Prosveti"
so se polagoma pričele potapljati
v globčino morja, kakor smo pri-
šakovali. Dosti čena nima časa,
popolne niso zmogline, tretje sploh to
družinske nje ne briga, valed
tega je mala kritika od nekaterih
mož zadostovala. Ženske so res
mekkega sroa.

Pravijo, da čez sedem let vse
prav pride in tako sem tudi jaz
spravil leta 1911. podlistek "Go-
renjca", ki je izhajal v Kranju na
Gorenjakem, s sledečo pripoved-
ko:

"Ko je bog ustvaril svet, se je
zadovoljno obrnil po njem, rekoč:
"Tako, zdaj sem izvršil veliko
delo, vse sem ustvaril, kar je bilo
dobro in potrebno, tudi človeka,
ki sem mu dal lastno podobo, naj
bo vreden gospodar svojih stvari
na zemlji."

Pogladil si je sivo brado in se
zamislil: ali bo človek zadovoljen
s tem domovanjem ali ne?

Vsadel se je pod figovo drevo,
katero, pravijo, da je bog posadil
prvo po paradizu, in začel je mi-
sliti, kaj bi počel. Potem je zopet
vstal in se sprejhal, ali ta ne-
nadna izprememba mu ni vtolažila
duše. Začutil je nekaj kakor dolg-
čas, katerega ni vedel, a čim pre-
gnati. Čigret takrat ni bilo,
kvart in biljarda še ne in ko bi
prav bil, ubogi Adam ni imel to-
variša; vino pa, kakor veste, je
imael šele oče Noc. Tako se je
prvi človek kmalu nasmil v para-
dizu vseh dobrot. In kadar je člo-
vek predobro sit, si začel za
izpremembo hudega.

Tako je tudi Adam stopil do
svojega stvarnika in mu potožil
svoje nadlogo. "Kaj torej hočeš,
da storim," vpraša dobrotljivi
bog. "Stori kar hočeš," pravi
prvi človek, "samo glej, da je
ostanem sam, da mi ne bo dolg-
čas." — "No, če nimaš druge
želje — pravi bog, temu se lahko
pomaga." Res, človeku ni dobro
samemu biti, naredimo mu pomoč-
nico, njemu podobno, si je mislil
dobrotnik in se tako odpravil na
ustvarjanje drugega človeka.

Sveto pismo pravi, da je bog
poslal Adamu trdno spanje, mu
medtem vzdelal eno rebo in iz tega
ustvaril Evo. Nekateri pa hočejo
vedeti še več, pa pravijo, da je ta-
krat bog porabil še ves material,
iz katerega je ustvarjal svet in
da je prišel v zadrego, ko je Ada-
mu obljubil družico, ker prej je
bil tega mnenja, da je že vse po-
trebno ustvaril. Vendar pa svo-
jemu otroku ni mogel odreči prve
prošnje, zato je sklenil, da tista
stvar na vsak način mora priti na
svet, naj že bo kar hoče.

Ko se je naredil mrak in je
Adam zadrmlal, je bog stopil tiho
v svojo delavnico in začel ustvar-
jati ženo. Vzel je sneženo belino
in rdečo kri, avileno nit in ža-
metno kožico zrele marelice, dve
zvezdi z nebeskega oboka, kačji
strup, lističje zvijačo, pavovo gi-
stavost, opilejo našemljenost, mač-
jo potuhjenost, hudicevo hudobi-
njo, blebetavost papige, nestan-
ovitnost aprilovih dni, drdranje
mlinskih koles in slavčovo petje,
spanje rajskih duhov in angeljski
nasmeh, sladkost sladkornega
trsa in polnovo grenkobo. Vse te
snovi je zmešal, naredil iz zmesi
lepo punčko in ji dal ime Eva.
Pohitel je z njo do Adama ter jo
posadil zraven njega.

Neznanaško se je razveselil prvi
človek, ko se je prebudil iz trdne-
ga spanja in zagledal poleg sebe
obljubljeno mu družico, in ni se
mogel nagledati njenih lepih oči,
ki sta se mu zdeli kot dve zvezdi
z rajskega oboka in ni se mogel
načuditi njenemu lepemu obličju,
ki je bilo belo in rdeče kot sneg
in kri. Občudoval je njene goste
svilene lase in vse. Začela je go-
voriti in zdelo se mu je, da sliši
slavčovo petje in ko se mu je na-
smehnila, je vzkliknil od veselja:
"Ljubi bog, kaj boljšega nisi mo-
gel ustvariti!" in veselja ni bilo ne
konca ne kraja.

Minuli so trije dnevi in žena je
bila vedno ljubka in prijazna pre-
ti možu, četrti dan pa sta prišla z
besedami navzkriž, spočetka mu
je ugovarjala, potem se je začela
razburjati, nazadnje pa mu sko-
čila v lase. Od tega den prvi člo-
vek ni več živel neskaljene kre-
de. Včasih so se povrnilli dnevi bla-
ženega miru in medsebojne za-
stopnosti, pa niso trajali dolgo.

S tem Adam ni bil zadovoljen.
Šel je zopet bogu in mu potožil
svoje nadlogo. Toda bog ga za-
vne: "Tako si hotel imeti, zdaj
pa imaš, zato potrpi." — "O, moj
bog, je Jokaže tolik Adam, kaj pa

si mi dal za ženo? Misli sem, da
ima za družico angelja, pa imam
škrata. Če jo nagovorim, mi obr-
ne hrbet; če se smejim, se ona
joka, če se jaz jokam, se ona
smeje; če želim miru in hočem po-
živati, blebota venomer. Kakšna
stvar je to, povej mi! Ali si mi jo
dal zato za ženo, da me trpinči?
Vzemi jo nazaj, deni jo kamor
hočeš, samo reči me te nesreče,
ako ne, obupam."

Bogu se je smilil ubogi mož, za-
povedal je svojim služabnikom,
naj gredo po ženo in naj jo za-
prejo v temno luknjo, da se po-
boljša in tako se je zgodilo. Čez
teden dni pa zopet pride Adam
pred večnega očeta in mu reče:
"Oče, prošnjo imam do tebe, pa
me ne smeš kaznovati za mojo ne-
stanovitnost!" Vsevodni bog je že
na Adamovem obrazu bral, kaj
hoče, zato mu je po očetovsko za-
žugal s prstom, rekoč: "Nikar si
ne želi ničesar, za kar bi ti bilo
pozneje žal, ker vedi, da je to
zadnja želja, ki ti jo izpolnim in
se ne bo dala več izpremeniti."

"Daj mi nazaj družico, ljubi
bog — je začel prositi Adam —
odkar si mi jo vzel, mi ni več ob-
stanka na svetu. Vse je pustilo,
odkar ne čutim več njene mehke
ročice na mojem vratu, neznani
dolgačas me tare, in če bo prav-
časih razposajena, ji ne bom za-
menil, zadovoljen bom z vsem,
samo da jo imam pri sebi."

"Varuj se — pravi bog —
vrnem ti jo zopet, ali nazaj je ne
vzamem več in moja ušesa bodo
gluha za tvoje prošnje."

Adam je zmajal s glavo, rekoč:
"Od dveh križev si izberem manj-
šega in nosil ga bom. Brez nje pa
ne morem živeti."

Iz tega je razvidno, da so žen-
ske natvarjene iz čudovitega ma-
terijala, valed tega so menda "ne-
pogrnitljive". Vendar so ženske
lahko pomane, kot pravi ob kon-
cu tega podlistka: "Brez nje pa
ne morem živeti." — Peter E.
Kurnik.

KAJ BOSTE LETA 1967?

Ni ne de, kaj ste v letu 1923,
toda kaj boste leta 1966. Trintri-
deset let je dovoljna doba za
velike izpremembe. Pomnite, da
33 let nazaj, leta 1890 delal naj-
večji avtomobilski izdelovalec v
blekelaki delavnici, predsednik
Združenih držav je urejeval širke
v tiskarni, gospodar neke velike
države je snalil čevlje in prodajal
časopise, največji bankir na za-
padu je oral in pokojni Jos. Triner
je postavil na ameriški trg
"Trinerjevo Grenko Vino" brez
kapitla, toda s trdnim zaupa-
njem v velike zasluge tega zdra-
vila. Danes je Trinerjevo Grenko
Vino tako popularno, da je težko
kak tujecemec v Združenih drža-
vah ali v Kanadi, ki ne bi poznal
Trinerjevega Grenkega Vina, The
Joseph Triner Company, Chicago,
Ill., izdeluje poleg tega zdravila
še mnogo drugih izvrstnih prepa-
racij. Naj omenimo le Triner's
Dental Cream, prijetno antisep-
tično šistol za zobe. Mrs. Fannie
Raichart, žena mestnega blaga-
nika v Breznicih, Čehoslovakije,
nam je pisala pred par dnevi, da
naj ji pošljemo to preparacijo,
ker "je v resnici izvrstno". Vpra-
šajte vašega lekarnarja ali trgo-
ca z zdravili za pojasnila glede
Trinerjevih zdravil in preparacij.
(Adv.)

RAD BI IZVEDEL

za John Ruprta, doma iz vasi
Verbljene, pošta Studenec-Ig pri
Ljubljani, Jugoslavija. Iščem ga
endi zelo važnih stvari iz stare do-
movine, če kateri rojakov ve za
njegov naslov ali če sam čita ta
oglas, prosim, da se mi nemudo-
mno oglasi. Frank Trtnik, P. O.
Box 94, Ely, Minn. (Adv.)

RAD BI IZVEDEL

za John Ruprta, doma iz vasi
Verbljene, pošta Studenec-Ig pri
Ljubljani, Jugoslavija. Iščem ga
endi zelo važnih stvari iz stare do-
movine, če kateri rojakov ve za
njegov naslov ali če sam čita ta
oglas, prosim, da se mi nemudo-
mno oglasi. Frank Trtnik, P. O.
Box 94, Ely, Minn. (Adv.)

Dr. Lorenz

642 Penn Ave.,
Pittsburgh, Pa.

EDINI SLOVENSKO GOVORECI
ZDRAVNIK SPECIALIST
MOSKINI BOLEZNI.

Moja stroka je zdravljenje akutnih in
kroničnih bolezni. Znam se od-
viti na 23 let ter imam dolgoletno
vsebino izkušenj in ker imam slovensko
zato vam morem popolnoma razumeti
in razložiti vaše težave. Da vas za-
dovoljno in v vsem meji izvedem
druzi 23 let sem pridobil veliko
školstvo pri zdravstvenih mojih bo-
lezni.

Jaz zdravim ustrojnimi, kot
navadno in brez bolečin, boleznih v grlu,
izpuščenju krvi, boleznih v srcu,
stomaku, jetrih, žolčniku, lednici in
vseh drugih boleznih, ki jih zdravim
z zdravimi sredstvi, brez bolečin,
brez nevarnosti, brez strahu, brez
bolečin, brez.

Uredite svojo v posvetilni, sveto to
pismo do 2. decembra do 2. posvetilni
v torek, četrti dan oktobra do 2. de-
cembra do 2. posvetilni v sredo do 2. po-
suetilni do 2. decembra do 2. po-
suetilni.

NAZANJALO.

Žalostnega sroa naznanjam so-
sorednikom, znancom in prijate-
ljem, da je nemila smrt pretrgala
nit življenja mojem bratu

JOSIP KOŠMRLJ

Umrl je dne 31. maja 1923 v
Escanaba, Mich., zadela ga je
srčna kap, bil je star 41 let, doma
iz Retji pri Loškem potoku, po
domače Klemenov Jože. On je bil
član društva "Sloboda" št. 438,
S. N. P. J., katerega člani so mu
napravili krasen pogreb. Pogreb
se je vršil dne 2. junija t. l. na po-
kopališče v Iron Mountain, Mich.
V starem kraju zapuščal ženo in
štiri otroke. Tu v Ameriki pa za-
puščal sestro Marijo Pulis in sestro
Antonijo Filipič, ter dva brata
Jerneja Košmrlj in mene Anton
Košmrlj tu v Iron Mountain, Mich.
Dragi brat, soprog in oče, počivaj
mirno in lahka naj bodo tebi ame-
riška zemlja. Žalujoci ostali
Anton Košmrlj, brat.

RAD BI IZVEDEL

za John Filipič-a in za John Ka-
stela-a s Filipičam sva prišla sku-
paj v Ameriko in sicer v Colora-
do v Walsenburg, kjer sva bivala
skupaj štiri leta. Mialim, da se
oba dva še sedaj nahajata v Co-
loradu. Filipič je bil pred dva-
ma leti na Strong, Colo. Iščem ju
radi zelo važnih stvari in cenjene
rojake prosim, če kdo ve za njiju
naslove, ali pa če sama to čitata,
da se mi nemudoma oglesita na
moj naslov: Joe Bubnick, P. O.
Box 331, Clifton, Ind. (Adv.)

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja moj prijatelj Anton
Budnar, bivala sva skupaj na
Propert Hale, Madison, Pa., po-
tem se je bil nahajal v državi
Wyoming in v Montani. Rojake
prosim, če kdo ve za njegov na-
slov, naj mi to naznanijo, ako bo
pa sam te vrstice čital, naj mi piše
na naslov: Albert Schweiger, P. O.
Box 146, Livingston, Ill. (Adv.)

RAD BI IZVEDEL

za rojaka Frank Gostiša, doma iz
Gornjega Logateca. Pred dvema le-
ti se je nahajal pri meni v Chica-
go, a sedaj sem čul, da je nekje v
Girardu, Ohio. Poročati mi imam
zelo važne stvari, torej želim, da
se mi takoj prijavi ali pa naj mi
rojaki sporoče njegov naslov.

LOUIS STEBLAJ,
5421 S. Neenah Ave.,
Chicago, Illinois.

(Adv.) June 13.

PIKNIK

PIKNIK

Jugoslovan. sam. podporno društvo "ZARJA"

najljudneje vabi

vse rojake in rojakinje v Chicago in okolici na

SPOMLADINSKI PIKNIK

ki ga priredi v NEDELJO 17. JUNIJA 1923

v SUMMIT GROVE

Vstopnina 35c Vrt odprt ob 1. uri pop.

Vzemite eno ali drugo karo do Archer Ave. in po

Archer Avenue do City Limits; tam se peljete za Joliet

karo ali pa Argo karo do Summitta, Ill.

KNJIGE! KNJIGE!

Največja zaloga najboljših književnih del v sloven-

skem in angleškem jeziku.

Pišite po naš najnovejši cenik!

"PROLETAREC"

3639 West 26th St., Chicago, Ill.

25 daril zastoni!

21 kamnov pozlačena ura stane \$12.95

Velika ponudba na kratko časa. Naša nova zastona, s 25 darili in 21 kamnom pozlačena ura, stane samo \$12.95. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor. Zastona je izdelana iz najboljših materialov in je zelo elegantna. Urice so pozlačene in imajo 21 kamnov. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor. Zastona je izdelana iz najboljših materialov in je zelo elegantna. Urice so pozlačene in imajo 21 kamnov. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor.

Velika ponudba na kratko časa. Naša nova zastona, s 25 darili in 21 kamnom pozlačena ura, stane samo \$12.95. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor. Zastona je izdelana iz najboljših materialov in je zelo elegantna. Urice so pozlačene in imajo 21 kamnov. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor.

Velika ponudba na kratko časa. Naša nova zastona, s 25 darili in 21 kamnom pozlačena ura, stane samo \$12.95. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor. Zastona je izdelana iz najboljših materialov in je zelo elegantna. Urice so pozlačene in imajo 21 kamnov. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor.

Velika ponudba na kratko časa. Naša nova zastona, s 25 darili in 21 kamnom pozlačena ura, stane samo \$12.95. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor. Zastona je izdelana iz najboljših materialov in je zelo elegantna. Urice so pozlačene in imajo 21 kamnov. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor.

Velika ponudba na kratko časa. Naša nova zastona, s 25 darili in 21 kamnom pozlačena ura, stane samo \$12.95. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor. Zastona je izdelana iz najboljših materialov in je zelo elegantna. Urice so pozlačene in imajo 21 kamnov. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor.

Velika ponudba na kratko časa. Naša nova zastona, s 25 darili in 21 kamnom pozlačena ura, stane samo \$12.95. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor. Zastona je izdelana iz najboljših materialov in je zelo elegantna. Urice so pozlačene in imajo 21 kamnov. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor.

Velika ponudba na kratko časa. Naša nova zastona, s 25 darili in 21 kamnom pozlačena ura, stane samo \$12.95. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor. Zastona je izdelana iz najboljših materialov in je zelo elegantna. Urice so pozlačene in imajo 21 kamnov. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor.

Velika ponudba na kratko časa. Naša nova zastona, s 25 darili in 21 kamnom pozlačena ura, stane samo \$12.95. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor. Zastona je izdelana iz najboljših materialov in je zelo elegantna. Urice so pozlačene in imajo 21 kamnov. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor.

Velika ponudba na kratko časa. Naša nova zastona, s 25 darili in 21 kamnom pozlačena ura, stane samo \$12.95. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor. Zastona je izdelana iz najboljših materialov in je zelo elegantna. Urice so pozlačene in imajo 21 kamnov. To je prava priložnost, da se opreimate za letošnji poletni odmor.

Velika ponudba

